

**ВИКРИВАЧІ КОРУПЦІЇ ЇХ ПРАВА,
ГАРАНТІЇ ЇХ ЗАХИСТУ
ВИКРИВАЧІВ ЗА
ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ**

**Сектор запобігання
та виявлення корупції**

ХТО ТАКИЙ ВИКРИВАЧ?

Викривач – особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляє про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою (ч. 1 ст. 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

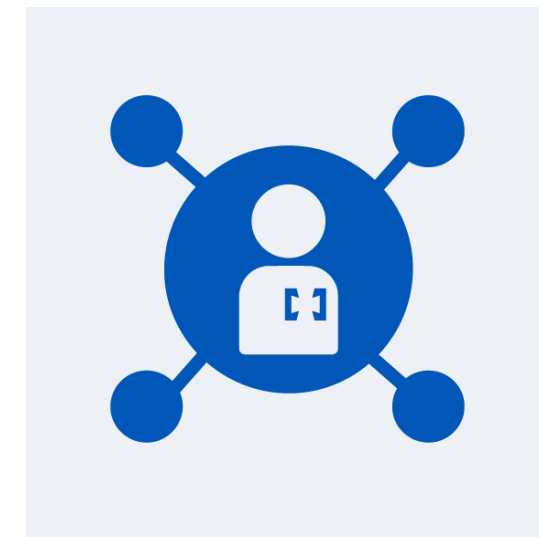
Викривач – це

працівник?

будь-яка особа?

Викривач – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Про що повідомляти?

Корупційне правопорушення – діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону України

«Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Правопорушення, пов'язане з корупцією – діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Інші порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції»: недотримання вимог щодо прийняття антикорупційної програми, проведення спеціальної перевірки, проведення службового розслідування, забезпечення каналів для повідомлень, притягнення до дисциплінарної відповідальності за вчинення пов'язаного з корупцією правопорушення тощо.

Корупційне правопорушення - діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. *(частина перша статті 1 Закону України «Про запобігання корупції»).*

Корупційними злочинами вважаються злочини, передбачені статтями [191](#), [262](#), [308](#), [312](#), [313](#), [320](#), [357](#), [410](#), у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями [210](#), [354](#), [364](#), [364-1](#), [365-2](#), [368-369-2](#) цього Кодексу *(примітка до статті 45 Кримінального кодексу України).*

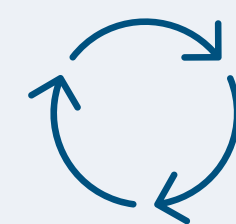
Глава 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією» Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Перелік
встановлених Законом України "Про запобігання корупції"
вимог, заборон та обмежень

1. Вимоги щодо прийняття антикорупційної програми та її погодження Національним агентством (стаття 19).
2. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (стаття 22).
3. Обмеження щодо одержання подарунків (статті 23, 24).
4. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 25).
5. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (стаття 26).
6. Обмеження спільної роботи близьких осіб (стаття 27).
7. Вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (статті 28-36).
8. Вимоги до поведінки осіб, додержання вимог закону та етичних норм поведінки (статті 37, 38).
9. Вимоги щодо пріоритету інтересів (стаття 39).
10. Вимоги щодо політичної нейтральності (стаття 40).
11. Вимоги щодо неупередженості (стаття 41).
12. Вимоги щодо компетентності і ефективності (стаття 42).
13. Вимоги щодо нерозголошення інформації (стаття 43).
14. Вимоги щодо утримання від виконання незаконних рішень чи доручень (стаття 44).
15. Вимоги щодо подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (стаття 45).
16. Вимоги щодо своєчасності подання декларацій (стаття 49).
17. Вимоги щодо додаткових заходів здійснення фінансового контролю (стаття 52).
18. Вимоги щодо (стаття 53): нерозголошення інформації про викривача, забезпечення умов для повідомлень про порушення вимог Закону іншою особою, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку, розгляду анонімного повідомлення, вжиття заходів щодо припинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, негайного письмового повідомлення про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.
19. Заборона на одержання пільг, послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування (стаття 54).
20. Вимоги щодо проведення спеціальної перевірки (стаття 56).
21. Вимоги щодо організації проведення спеціальної перевірки (статті 57, 58).
22. Вимоги щодо прозорості та доступу до інформації (стаття 60).
23. Вимоги щодо запобігання корупції у діяльності юридичної особи (стаття 61).
24. Вимоги щодо проведення службового розслідування особи, яка вчинила корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення (стаття 65).
25. Вимоги щодо незаконних актів та правочинів (стаття 67).

ЯКИМ ЧИНОМ ПОВІДОМИТИ?

НАЗК, інші державні органи, органи влади АРК, органи місцевого самоврядування забезпечують умови для повідомлень їх працівниками про порушення вимог Закону іншою особою, зокрема через:

**СПЕЦІАЛЬНІ
ТЕЛЕФОННІ ЛІНІЇ**

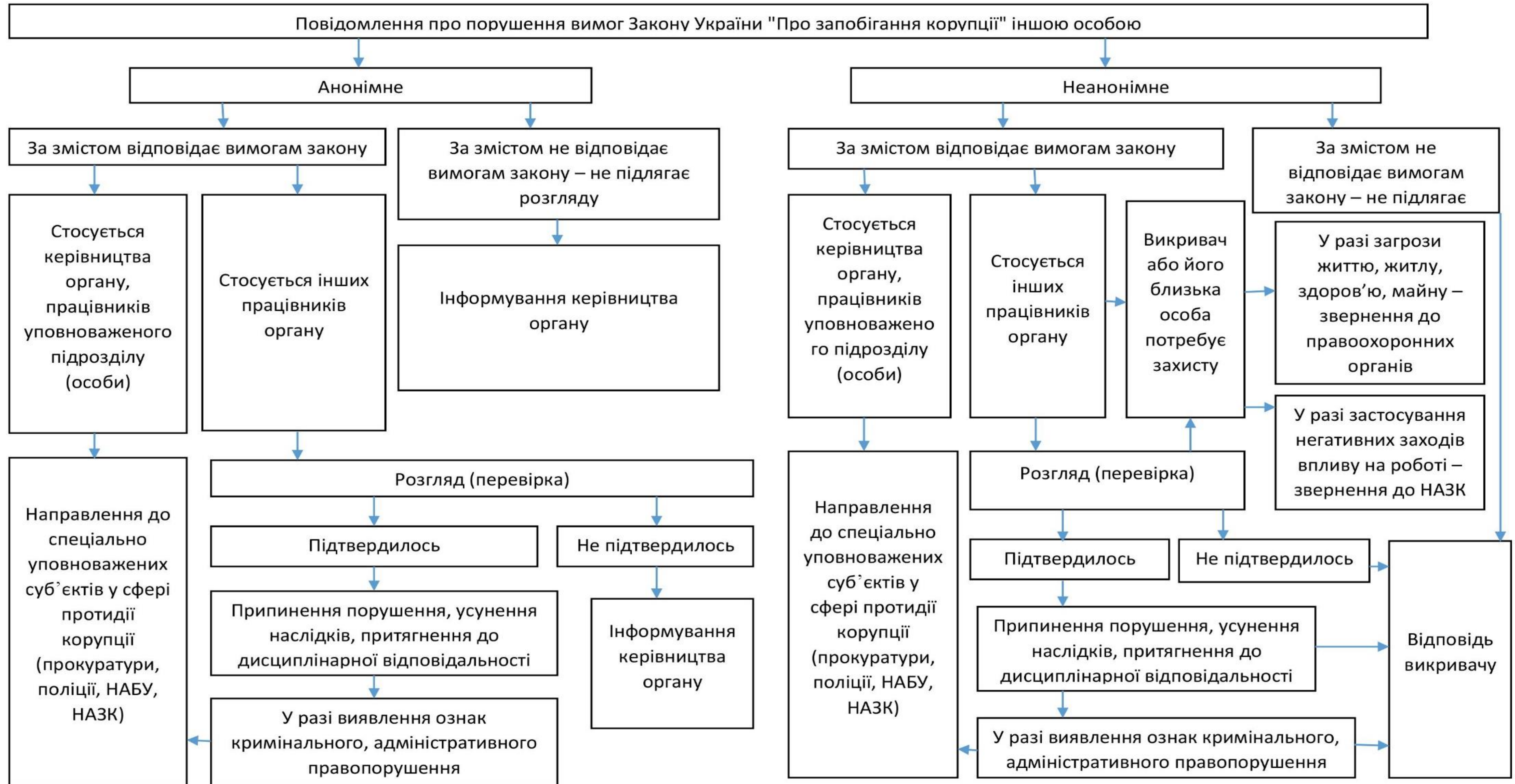
**ОФІЦІЙНІ
ВЕБ-САЙТИ**

**ЗАСОБИ
ЕЛЕКТРОННОГО
ЗВ'ЯЗКУ**

*(ч. 4 ст. 53 Закону України
«Про запобігання корупції»)*

Схема стандартної процедури розгляду повідомлень про порушення вимог Закону

Хто отримає винагороду?

Викривачі мають право на винагороду.

Право на винагороду має викривач, який повідомив про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у п'ять тисяч і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом на час вчинення злочину (**10,945 млн. грн**). Мінімальна сума винагороди становить – **1,094 млн. грн**.

Розмір винагороди становить 10 відсотків від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після ухвалення обвинувального вироку суду. Розмір винагороди не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат, установлених на час вчинення злочину (**18,0 млн. грн**).

Суд встановлює конкретний розмір винагороди, що підлягає виплаті, з урахуванням критеріїв персональності та важливості інформації. (*КПК доповнено статтею 130-1*)

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ВИКРИВАЧІВ

Інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою, крім випадків, встановлених законом (частина третя статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

Повідомлення про порушення вимог цього Закону може бути здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства (анонімно) (частина п'ята статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, або їх близьких осіб, у зв'язку із здійсненим повідомленням правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» (частина друга статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

Юридичний захист викривача

Викривач має право:

- ✓ на безоплатну правову допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- ✓ залучити адвоката самостійно та отримати відшкодування витрат на адвоката у зв'язку із захистом прав особи як викривача, витрат на судовий збір;
- ✓ на представництво НАЗК його інтересів в суді.

Адвокат

Викривач

НАЗК

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ЩОДО АНОНІМНОСТІ ТА НЕРОЗГОЛОШЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВИКРИВАЧА

Інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою, крім випадків, встановлених законом.

(частина третя статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»)

Посадові і службові особи державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, посадові особи органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів у **разі виявлення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення чи одержання інформації про вчинення такого правопорушення** працівниками відповідних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів зобов'язані у межах своїх повноважень ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та **негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.**

(частина сьома статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»)

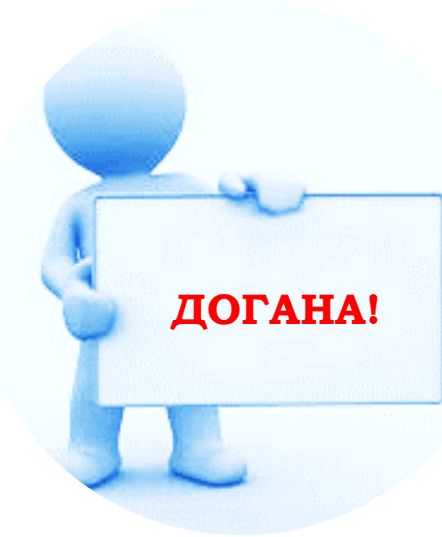

ГАРАНТІЇ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ

Особа або член її сім'ї у зв'язку з повідомленням нею про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою не може бути:

звільнена чи примушена до звільнення;

притягнута до дисциплінарної відповідальності;

піддана з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) або загрозі таких заходів.

(частина третя статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»)

Суд

НАЗК може бути залучено як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача у справах щодо застосування керівником або роботодавцем чи створення ним загрози застосування негативних заходів впливу до позивача (звільнення, примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) у зв'язку з повідомленням ним або членом його сім'ї про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою

(частина третя статті 49 Кодексу адміністративного судочинства України, частина другої статті 53 Цивільного процесуального кодексу України).

Викривач

ГАРАНТІЇ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ

ГАРАНТІЇ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ

У разі звільнення без законної підстави або незаконного переведення на іншу роботу, у тому числі у зв'язку з повідомленням про порушення вимог **Закону України «Про запобігання корупції»** іншою особою, працівник повинен бути поновлений на попередній роботі органом, який розглядає трудовий спір.

У разі наявності підстав для поновлення на роботі працівника, який був звільнений у зв'язку із здійсненим ним або членом його сім'ї повідомленням про порушення вимог **Закону України «Про запобігання корупції»** іншою особою, та за його відмови від такого поновлення орган, який розглядає трудовий спір, приймає рішення про виплату йому компенсації у розмірі шестимісячного середнього заробітку.

(стаття 235 Кодексу законів про працю України)

Викривач

За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, або їх близьких осіб, у зв'язку із здійсненим повідомленням про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції», правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

(частина друга статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

Особи, які мають право на забезпечення безпеки:

- а) особа, яка заявила до правоохоронного органу про кримінальне правопорушення або в іншій формі брала участь чи сприяла виявленню, попередженню, припиненню або розкриттю кримінальних правопорушень;
- б) потерпілий та його представник у кримінальному провадженні;
- г) цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники у справі про відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням;
- д) свідок;
- є) члени сімей та близькі родичі перелічених осіб, якщо шляхом погроз або інших протиправних дій щодо них робляться спроби вплинути на учасників кримінального судочинства.

(стаття 2 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»).

Викривач

Рішення про застосування заходів безпеки приймається слідчим, прокурором, судом, у провадженні яких знаходяться кримінальні провадження щодо кримінальних правопорушень, у розслідуванні чи судовому розгляді яких брали або беруть участь особи, зазначені у статті 2 цього Закону, а також органом (підрозділом), що здійснює оперативно-розшукову діяльність, щодо осіб, які брали участь або сприяли виявленню, попередженню, припиненню злочинів.

Здійснення заходів безпеки покладається за підслідністю на органи служби безпеки, Державного бюро розслідувань, органи внутрішніх справ, органи Національної поліції або Національне антикорупційне бюро України, у складі структур яких з цією метою створюються спеціальні підрозділи.

(стаття 3 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»).

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ЗА НАЯВНОСТІ ЗАГРОЗИ ЖИТТЮ, ЖИТЛУ, ЗДОРОВ'Ю ТА МАЙНУ

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ЗА НАЯВНОСТІ ЗАГРОЗИ ЖИТТЮ, ЖИТЛУ, ЗДОРОВ'Ю ТА МАЙНУ

чи видадуть МЕНІ
посвідчення?

як довести, що Я
викривач?

чи отримаю
Я
винагороду?

коли
Я
втрачаю статус
викривача?

чи буду
Я
викривачем, якщо
повідомлення не
підтвердиться?